

Po poteh Jerneja iz Loke v Beneško Slovenijo in Posočje

Leto 2011 je bilo na Loškem v dobršni meri v znamenju 500. obletnice najmočnejšega potresa na Slovenskem; in prav razdejanje, ki ga je za sabo pustil veliki potres, je na plan prineslo slikarja Jerneja iz Loke. Naš slavní prednik, znan predvsem kot freskant, je po letu 1511 poslikal okoli štirideset cerkva in hiš na Loškem, Gorenjskem, v Benečiji in Posočju, prav na področju, ki ga je potres najbolj prizadejal.

24. septembra 2011 smo v Muzejskem društvu Škofja Loka organizirali enodnevni izlet, z naslovom Po poteh Jerneja iz Loke v Benečijo in Posočje, predvsem z namenom, da si ogledamo manj poznane stvaritve našega rojaka. Hkrati smo se srečali še z deli stavbenika Andreja iz Loke, ki je v Beneški Sloveniji prav tako pustil pečat. Umetnostnozgodovinsko ekskurzijo je vodil član našega društva, umetnostni zgodovinar Dušan Koman, pri pripravi sta mu pomagali še tajnica društva Mojca Ferle in podpredsednica Helena Janežič.

Udeleženci izleta pred cerkvijo sv. Brikcija na Volarjah. (foto: Peter Pokorn)

Ob 7. uri smo pot začeli na parkirišču pod Tehnikom in med vožnjo mimo Ljubljane ter preko Notranjske prisluhnili uvodnim besedam vodnika in organizatorjev izleta. Po dobri uri in pol vožnje je bila želja po kavi že tako močna, da smo se sredi prebujajoče se Vipavske doline ustavili kar v Vipavi in se na glavnem trgu okrepčali z močno črno tekočino. V nadaljevanju vožnje nas je s svojimi spomini z vipavskega in goriškega razvedril najstarejši udeleženec izleta, devetdesetletni gospod Tone Mlakar, ki se je dogodkov izpred 60 in več let natančno spominjal ter nam jih zelo živo opisal. Čez mejni prehod Vrtojba smo po deželni cesti skozi Krmin (Cormons) v slabi uri prispeli do Čedadada (Cividale dei Friuli), nekdanje prestolnice Langobardov.

Pod budnim očesom vodnika Dušana smo se sprehodili čez Hudičev most nad Nadižo in vstopili v staro mestno jedro, ki ga je že Julij Cezar imenoval za vojaško in trgovsko središče. Obiskali smo »Langobardski tempelj«, ki je pravzaprav karolinška cerkvena z izjemnim kiparskim okrasjem iz sredine 8. stoletja, in se nato sprehodili do bližnje cerkvice sv. Petra in Blaža, z izjemnimi poslikavami iz 15. stoletja.

Pot smo nadaljevali ob Nadiži in se po strmi cesti povzpeli na njen desni breg, do parkirišča, kjer je izhodiščna točka za obisk Landarske jame (Sv. Ivan v Čele/San Giovanni d'Antro). Malica, ki jo je za lačne popotnike pripravilo Muzejsko društvo, nam je še kako teknila in po okrepčilu smo z lahkoto premagali skoraj 100 stopnic, ki so nas ločile od vstopa v Landarsko jamo. Tam je mojster Andrej iz Loke v skalo zelo drzno vzdal čudovito stransko kapelo v cerkvi svetega Ivana, Jernej pa jo je kasneje okrasil s freskami. Prisluhnil smo besedam našega vodnika, ki nam je podrobno razložil poslikave, nato pa smo se v jami prepričali še o akustičnosti cerkvice, saj smo zapeli nekaj slovenskih pesmi. Nekateri smo se sprehodili še do konca jame, ki se nazadnje zoži v rov in konča s »kapelo«, posvečeno Mariji.

Čez mejni prehod Robič smo se vrnili v Slovenijo in si v Kobaridu privoščili krajši postanek. Pri Bovcu smo si ogledali še eno Jernejevo stvaritev – freske v cerkvi Device Marije v Polju. Cerkev je bila močno poškodovana v obeh potresih na Bovškem, leta 1998 in 2004, vodnik Dušan nas je opozoril tudi na neustrezne restavratorske posege na Jernejevih freskah. Ob reki Soči smo se v toplem in sončnem vremenu vračali do Kobarida in izlet nadaljevali do Tolmina. Tam smo zavili proti Volarjam, kjer nas je čakal ogled pravega bisera – prezbiterija cerkvice sv. Brikcija, ki je prav tako delo stavbenika Andreja iz Loke, poslikave pa so Jernejeva stvaritev in so izredno dobro ohranjene. Izredno lep sprejem nam je pripravila gospa Marta z Volarij, ki nam je cerkev odklenila in nas po ogledu pogostila z domačim pecivom in prav tako domačim moštom. Vsi smo se strinjali, da se bomo na tako gostoljuben kraj prav radi vrnili.

Naša zadnja postaja je bila gostilna Zatoľmin, kjer so nas že pričakovali z okusno večerjo, ki se je na ovinkasti poti skozi Dolenjo Trebušo in Cerkno do Škofje Loke že podela. Na izhodiščno točko smo prispeli okrog pol desete ure in z lepimi vtisi odšli vsak na svoj dom.